

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **K. J., bytom K., H.**, zastúpenej advokátom Mgr. P. H., H., K., proti žalovaným: **1/ A. U., bytom J. L.L.**, zastúpenej advokátom JUDr. V. Š., S., Ž. N. H., **2/ Ing. M. V., P. X.**, zastúpeného advokátom JUDr. K. Ž., S., T. T., **3/ A.. K. J. L.L.**, zastúpeného advokátom JUDr. V. Š., S., Ž. N. H., **4/ Z. P., K.**, zastúpeného advokátom JUDr. V. Š., S., Ž. N. H., **o námietkach proti zmenkovému platobnému rozkazu**, vedenej na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 10Cb 4/2006, **o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky** proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 30. júna 2010, č. k. 10Cb 4/2006-217 v spojení s rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. septembra 2011, č. k. 4Obo 80/2010- 268, takto

r o z h o d o l :

Napadnutý rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. septembra 2011, č. k. 4Obo 80/2010-268 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Košiciach z 30. júna 2010, č. k. 10Cb 4/2006-217 sa **z r u š u j ú** a vec sa **v r a c i a** Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 27. júna 2008, č. k. 10Cb 4/2006-172 zrušil zmenkový platobný rozkaz, konanie voči žalovanému 1/ J., a. s., J. L. zastavil a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovaným 2/, 4/ a 5/ trovy konania na účet zástupcu v sume 208 144 Sk a súčasne mu uložil zaplatiť trovy štátu v sume 51 450 Sk.

V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že J., a. s., bola z obchodného registra vymazaná, preto konanie zastavil a v časti, ktorou zrušil zmenkový platobný rozkaz uviedol, že za dôvodnú uznal kauzálnu námietku žalovaných o nedlhu. Podrobne rozpísal konkrétne platby poukávané na úhradu kauzálneho záväzku medzi zmenečníkom a prvým majiteľom zmenky.

Na odvolanie žalobkyne Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací preskúmal napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa a dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné. Uznesením z 30. januára 2009, č. k. 5Obo 115/2008- 191 zrušil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Odvolací súd vytkol súdu prvého stupňa, že vec nesprávne právne posúdil, lebo sa nezaoberal prípustnosťou námietky nedlhu podľa ustanovenia § 17 zákona zmenkového a šekového.

Krajský súd v Košiciach potom ako mu bola vec vrátená so záväzným právnym názorom odvolacím súdom, rozsudkom z 30. júna 2010, č. k. 10Cb 4/2006-217 ponechal v platnosti zmenkový platobný rozkaz a žalovaným uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi trovy konania 6 649,70 eur.

Rozhodol tak s odôvodnením, že kauzálna námietka je v zmysle § 17 zákona zmenkového a šekového pre žalovaných neprípustná, lebo predmetná zmenka bola na žalobkyňu prevedená riadnym indosamentom a v zmysle § 17 zák. č. 191/1950 Zb. nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo predošlým majiteľom, okrem ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka. Námietke žalovaných, že zmenku nepodpísali taktiež nevyhovelo s odôvodnením, že ide o nepreukázané a účelové tvrdenie.

Na odvolanie žalovaných Najvyšší súd Slovenskej republiky preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa a rozsudkom z 28. septembra 2011, č. k. 4Obo 80/2010-268 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Žalovaným 1/, 3/ a 4/ uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni trovy odvolacieho konania v sume 500,14 eur a žalovanému 2/ uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni 500,14 eur náhrady trov odvolacieho konania.

V odôvodnení rozhodnutia sa v celom rozsahu stotožnil so závermi súdu prvého stupňa, že námietky žalovaných, týkajúce sa podpisania zmenky, nie sú opodstatnené a sú účelové. Žalovaní neuniesli dôkazné bremeno, že podpisy avalistov uvedené na zmenke nie sú ich podpismi. Ďalej uviedol, že žalovaní 1/ až 4/ prevzali ručenie za splnenie zmenkového záväzku obchodnej spoločnosti J., a. s. a podľa ustanovenia § 17 ZZŠ mohli

robiť majiteľovi zmenky námietky, ktoré sa zakladajú na ich vlastných mimo zmenkových vzťahoch k majiteľovi zmenky, nie však na vzťahoch osoby, za ktorú bolo ručenie prevzaté k majiteľovi zmenky. Námietky žalovaných, týkajúce sa neexistencie dlhu spoločnosti J., a s., pre posúdenie existencie ich ručiteľského záväzku nemajú žiadny význam.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvého stupňa na podnet žalovaných podal v zákonom stanovenej lehote mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky. Žiadal obe napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Dôvod dovolania dovolateľ vymedzil ustanovením § 243f ods. 1 písm. b/ O. s. p. a to že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a § 243 ods. 1 písm. c/ O. s. p., že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Podľa dovolateľa konajúce súdy vec nesprávne právne posúdili, lebo nesprávne aplikovali ustanovenie čl. I § 17 zákona č. 191/1950 Zb. zmenkový a šekový /ďalej len ZZŠ/ namiesto správnej aplikácie ustanovení čl. I §20 ods.1 ZZŠ v spojení s § 529 ods.1 Občianskeho zákonníka / ďalej len OZ/, dôsledkom čoho súdy nevyhodnotili skutkovo a ani právne opodstatnenosť kauzálnej námietky /námietka nedlhu/, ktorú vzniesol žalovaný Ing. M. V.. Súdy túto námietku nesprávne považovali za neprípustnú. Ďalej uviedol, že indosácia zmenky vyvoláva odlišné právne účinky v závislosti od toho, či bola zmenka indosovaná pred uplynutím lehoty na protest alebo až po jej uplynutí. Indosácia zmenky pred uplynutím lehoty na protest nespôsobuje účinky cesie zmenkovej pohľadávky. Medzi novým majiteľom zmenky a žalovaným zo zmenky ide o abstraktný zmenkový záväzok /§ 17 ZZŠ/. Abstraktnosť tohto záväzku sa prelomí iba za predpokladu, že nový majiteľ zmenky konal vedome na škodu dlžníka. V ostatných prípadoch nemôže žalovaný uplatniť kauzálne námietky, ktoré mu patrili pred indosáciou zmenky.

Indosácia zmenky po uplynutí lehoty na protest má účinky postúpenia pohľadávky /§ 20 ods.1 ZZŠ/. Všetky kauzálne námietky dlžníka zostávajú zachované /§ 529 ods. 1 O. z./. Táto právna úprava, vychádzajúca z medzinárodne akceptovaných štandardov zohľadňuje, že ak niekto kúpi už splatnú a protestovanú zmenku, potom musí predpokladať, že so zaplatením zmenky sú problémy, teda musí prezumovať buď insolventnosť dlžníka, alebo jeho neochotu plniť, čo v zásade poukazuje na právnu kvalitu zmenkového záväzku, na možný kauzálny

nedostatok. Ak niekto takúto zmenku nadobudne, má si byť vedomý, že bude musieť čeliť kauzálnym námietkam v rovnakom rozsahu, ako pri postúpení pohľadávky.

Podľa dovolateľa bol označenými rozsudkami porušený zákon aj v tom, že súdy zaťažili konanie inou vadou, majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Ak žalobca tvrdí, že podpis na zmenke patrí žalovanému a ak žalovaný toto tvrdenie popiera, potom je na žalobcovi preukázať pravosť podpisu. Spôsob riešenia spornosti pravosti podpisu na zmenke je totožný, ako spôsob riešenia iných skutkových otázok, pre ktoré zákon neupravuje *expressis verbis* riešenie formou prezumpcie. Všeobecne platí, že ak žalobca určitú skutočnosť tvrdí a žalovaný ju popiera, je bremeno dôkazu na žalobcovi.

Konajúce súdy dospeli k záveru, že žalovaní mali dôkazné bremeno na preukázanie spornej skutočnosti, že podpisy na zmenke nie sú ich podpismi. Takýto záver však z právnej úpravy nevyplýva. Súdy tým nesprávne vytvorili právnu domnienku, na základe ktorej nesprávne postupovali pri hodnotení dôkazov, teda proces hodnotenia dôkazov ovplyvnili procesnou vadou, majúcou za následok nesprávne zistenie skutkového stavu.

Žalobkyňa vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu navrhla mimoriadne dovolanie zamietnuť a žalobkyni priznať náhradu trov dovolacieho konania.

Žalobkyňa sa domnieva, že súd prvého stupňa riadne vykonal navrhované a potrebné dokazovanie a poskytol žalovaným 1/ až 4/ dostatočný priestor na predloženie dôkazov preukazujúcich ich tvrdenia uvedených v námietkach proti zmenkovému platobnému rozkazu a na náležité zistený skutkový stav správne aplikoval príslušné ustanovenia hmotného práva.

Nesúhlasí s tvrdením dovolateľa, že súdy nesprávne na prejednávanej vec aplikovali ustanovenie § 17 ZZŠ. Predovšetkým poukázala na skutočnosť, že zmenka je opatrená doložkou „bez protestu“ a všetci žalovaní sú zmeneční ručiteľia, ktorí avalovali za príjemcu a teda za priameho dlžníka, a preto aj žalovaní sú priamymi dlžníkmi.

Taktiež za vecne správne považoval aj právnu domnienku, že žalovaní mali dôkazné bremeno na preukázanie spornej skutočnosti, že podpisy na zmenke nie sú ich podpismi. Právny názor vyslovený v dovolaní a to, že dôkazné bremeno o tejto skutočnosti bolo na žalobkyni považuje za názor, ktorý je v rozpore so zásadami občianskeho súdneho konania a rovnako je v rozpore so základnými zásadami zmenkového práva. Žalobkyňa netvrdila, že podpisy na zmenke patria žalovaným, lebo ich osobne nepoznala a ani žalovaní nepoznali

žalobkyňu. K podanému návrhu na vydanie zmenkového platobného rozkazu bol žalobkyňou priložený originál zmenky, ktorej presný popis je uvedený v návrhu. Teda žalobkyňa si splnila všetky povinnosti. Boli to práve žalovaní, ktorí namietali svoje podpisy a to bez relevantných dôkazov.

K mimoriadnemu dovolaniu sa vyjadrili aj žalovaní 1/ až 4/. Navrhli mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora vyhovieť. Uviedli, že svoje námietky riadne uplatnili v konaní pred súdom a súd sa s nimi nezaoberal. Od počiatku popierali, že by podpísali akúkoľvek zmenku s vedomím, že ju podpísali ako avalisti a prevzali na seba ručiteľský záväzok za vystaviteľa resp. zmenečníka. Navyše žalovaní 3/ a 4/ dňa 19. decembra 2001, kedy mala byť zmenka vystavená pôvodným žalovaným 1/ J., a. s., N. , vôbec neboli ani sa nikdy nezúčastnili žiadneho rokovania ohľadne podpísania zmenky v prospech M. S. – S. S.. Z výpovede svedka Ing. K. vyplynulo, že zmenka mala byť vystavená ako zabezpečovací prostriedok na splnenie dlhu spoločnosti J., a. s., zo zmluvy z 19. decembra 2001 o poskytnutí finančných prostriedkov. V konaní bolo preukázané, že dlh bol splnený prevodom vlastníckeho práva k hnutelným veciam na základe zmluvy o zabezpečení záväzku prevodom práva z 19. decembra 2001 a jej dodatku č. 1 z 30. januára 2002.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací /§ 10a ods. 4 O. s. p./ zistil, že mimoriadne dovolanie bolo podané včas oprávneným subjektom a že pre jeho podanie boli splnené zákonné podmienky podľa § 243e ods. 1 O. s. p., pretože právoplatným rozhodnutím bol porušený zákon vyžaduje to ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami. S poukazom na to, že v prejednávanej veci sú splnené zákonné podmienky pre podanie mimoriadneho dovolania podľa § 243e ods. 1 v spojení s § 243f ods. 1 písm. a/ a c/ O. s. p., dovolací súd preskúmal právoplatné rozhodnutia súdov obidvoch stupňov, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, bez nariadenia dovolacieho pojednávania /§ 243a ods. 1 O. s. p./ v rozsahu ním uplatnených dovolacích dôvodov podľa § 243i ods. 2 O. s. p. v spojení s § 242 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je prípustné a tiež dôvodné.

Je potrebné prisvedčiť dovolateľovi, že v prejednávanej veci právne posúdenie veci je nesprávne, pretože odvolací súd a súd prvého stupňa posúdili vec podľa ustanovenia § 17 zákona č. 191/1950 Zb. zmenkový a šekový, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá.

Podľa ustanovenia § 11 ods.1 zákona č. 191/1950 Zb. zákon zmenkový a šekový/ ďalej len ZZŠ/ každú zmenku, i keď nebola vystavená na rad, možno previesť indosamentom /rubopisom/. Ak pojal vystaviteľ do zmenky slová „nie na rad“ alebo inú doložku rovnakého významu, možno previesť zmenku len vo forme a s účinkami obyčajného postúpenia /§ 11 ods. 2 ZZŠ/.

V zmysle citovaného ustanovenia zmenka je prevoditeľná, každú zmenku i keď neznie výslovne na príkaz, možno previesť rubopisom. Pri normálnej zmenke spôsob prevodu zmenky je tiež cesia, tento prevod zmenky má podstatne iné účinky ako prevod rubopisom.

Podľa ustanovenia § 20 ods. 1 ZZŠ indosament po splatnosti zmenky má rovnaké účinky ako indosament pred splatnosťou. Keď však bola zmenka indosovaná až po proteste pre neplatenie alebo po uplynutí protestnej lehoty, má rubopis len účinky cesie.

Citované ustanovenie upravuje účinky indosamentu ak k nemu dôjde až po proteste pre neplatenie, alebo po uplynutí lehoty pre protest tak, že indosament má len účinky obyčajného postúpenia. V takom prípade nový majiteľ zmenky vstupuje do práv a povinností predchádzajúceho majiteľa zmenky a dlžníkovi zostávajú zachované všetky námietky, ktoré mal voči predchádzajúcemu majiteľovi zmenky pred protestom alebo pred uplynutím lehoty na protest.

Podľa § 46 ods. 1 ZZŠ vystaviteľ, rubopisec alebo ručiteľ môžu doložkou „bez trov“, „bez protestu“ alebo inou doložkou rovnakého významu, napísanou na zmenke a podpísanou, oslobodiť majiteľa, aby na zachovanie svojho postihu protestoval pre neprijatie alebo neplatenie.

Doložka neoslobodzuje majiteľa od povinnosti predložiť zmenku včas a podať povinné správy. Dokázať, že lehota nebola dodržaná, má ten, kto sa proti majiteľovi na to odvoláva /§ 46 ods. 2 ZZŠ/.

Oslobodením od povinnosti protestovať majiteľ zmenky nestráca právo dať zmenku protestovať, pričom nerozhoduje, ktorý z dlžníkov pripojil doložku. Majiteľ zmenky si vždy môže protest pre nesplnenie urobiť, s čím počíta aj ustanovenie § 46 ods. 3 ZZŠ. Ak vystaviteľ, rubopisec alebo ručiteľ oslobodili zmenku remisornou doložkou od povinnosti, aby na zachovanie svojho postihu protestoval pre neprijatie alebo neplatenie, stačí, že predloženie zmenky sa stalo riadne a včas.

Podľa § 44 ods. 3 ZZŠ protest pre neplatenie musí byť urobený, ak ide o zmenku sročnú určitého dňa alebo v určitý čas po dáte vystavenia alebo po videní, v niektorý z dvoch pracovných dní, nasledujúcich po dni sročnosti. Pri zmenke na videnie musí byť urobený protest pre neplatenie v rovnakých lehotách, aké sú určené v predchádzajúcom odseku na protest pre neprijatie.

V prejednávanej veci sporná zmenka bola splatná 16. januára 2002 /streda/, indosovaná bola na žalobkyňu 17. apríla 2002, pričom lehota na protest uplynula 18. januára 2002. S názorom dovolateľa, že k indosácii spornej zmenky došlo po uplynutí lehoty na protest /§ 44 ods. 3 ZZŠ/ je potrebné súhlasiť. Znamená to, že žalovaní 1/ až 4/ majú kauzálne námietky v rovnakom rozsahu ako vystaviteľ zmenky a aj po indosácii tieto kauzálne námietky im zostali zachované. V zmysle ustanovenia § 20 ods. 1 ZZŠ to platí, aj keď je zmenka opatrená doložkou „ bez protestu“ .

Vzhľadom na to, že súd prvého stupňa a ani odvolací súd vec neposudzovali podľa citovaných ustanovení, ale podľa ustanovenia § 17 ZZŠ, ktoré na prejednávajúcu vec nedopadá, kauzálnu námietku žalovaného /zánik zmenečného záväzku/ nesprávne vyhodnotili ako neprípustnú. Týmto postupom súdov bol porušený zákon, nakoľko vec nesprávne právne posúdili /§ 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p./.

Relevantnou sa javí aj námietka generálneho prokurátora týkajúca sa postupu súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu pri skúmaní spornosti podpisu avalistov na zmenke. Ak žalovaní vo včas podaných námietkach podaných proti zmenkovému platobnému rozkazu popierajú, že podpisy na zmenke sú ich, potom dôkazná povinnosť svedčí majiteľovi zmenky, teda žalobkyňi, že podpisy dlžníkov na zmenke sú pravé resp., že patria žalovaným. Súdy oboch stupňov nesprávne vychádzali z toho, že dôkazné bremeno je na žalovaných. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že zaväzovať nemôžu podpisy zámerne sfalšované, teda také podpisy, kedy sa niekto vedome podpísal menom inej osoby. Ak sa takáto skutočnosť preukáže, má to za následok nedostatok zmenkového záväzku osoby, ktorej podpis bol sfalšovaný.

Súdy oboch stupňov neprávne postupovali v procese dokazovania a hodnotenia dôkazov, tým konanie zaťažili inou vadou, majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci /§ 243f ods. 1 písm. b/ O. s. p./.

So zreteľom na vyššie uvedené skutočnosti vyhodnotil dovolací súd mimoriadnym dovolaním napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s rozsudkom odvolacieho súdu za nesprávne z dôvodov uvedených v mimoriadnom dovolaní. Stotožnil sa s dovolateľom, že súdy oboch stupňov vydali rozhodnutia spočívajúce na nesprávnom právnom posúdení veci.

Na základe uvedených skutočností dovolací súd podľa § 243b ods. 2, § 243b ods. 3, § 243b ods. 4 v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p. dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. V ďalšom konaní je súd prvého stupňa viazaný právnym názorom odvolacieho súdu /§ 243d ods. 1 O. s. p. v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p./. V novom rozhodnutí rozhodne súd prvého stupňa aj o trovách pôvodného konania.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 5 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 12. 05. 2011).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave, 26. novembra 2013

**JUDr. Anna Marková , v. r.
predsedníčka senátu**

Za správnosť vyhotovenia: H.